

Starpnozaru koalīcija Ilgtspējīgas attīstības mērķu ieviešanai

LAPAS priekšlikums koalīcijas izveidei

(redakcija uz 31.10.2019.)

Konteksts

Kopš 2013.gada LAPAS sadarbībā ar dažādiem partneriem īsteno aktivitātes saistībā ar Ilgtspējīgas attīstības mērķiem (IAM):

- interešu aizstāvību, sekojot līdzi IAM ieviešanai un izstrādājot priekšlikumus;
- sabiedrības informēšanu, organizējot informatīvas kampaņas un pasākumus, izstrādājot metodiskus un informatīvus materiālus;
- Latvijas pieredzes nodošanu ārvalstīs, uzstājoties starptautiskos pasākumos un vadot tematiskas mācības, izstrādājot starptautiskus projektus;
- dažādu grupu atbildības veicināšanu, apkopojot, publiskojot un starptautiski izplatot labās prakses piemērus - uzņēmēju, NVO un pašvaldību iniciatīvas IAM ieviešanai.

Šo gadu laikā ir izveidojusies pozitīva pastāvīga sadarbība ar Pārresoru koordinācijas centru, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju, Centrālo Statistikas pārvaldi, Latvijas Pašvaldību savienību, Latvijas Nacionālo bibliotēku, UNESCO Latvijas Nacionālo komiteju, augstskolām, nevalstiskajām organizācijām, izglītības iestādēm un jauniešu centriem, akadēmiķiem. Arī atsevišķi LAPAS biedri - Zaļā Brīvība, Izglītības iniciatīvu centrs, KSA Latvija un citi, īsteno aktivitātes IAM ieviešanai.

LAPAS kopā ar sadarbības partneriem ir īstenojušas simtiem pasākumu, kuros caur dažādām prizmām plašas un dažādas mērķa grupas ir guvušas ieskatu par IAM - skolēni, jaunieši, uzņēmēji, sociālie darbinieki, pašvaldību darbinieki un citi.

Arī starptautiskā līmenī ir atzinīgi novērtēts Latvijas un LAPAS darbs IAM ieviešanas veicināšanā.

Vienlaikus pastāv šādi izaicinājumi:

- nav izveidoti pastāvīgi komunikācijas mehānismi, kas sekmētu visu pušu sadarbību IAM ieviešanā - tā pārsvarā ir “no pasākuma uz pasākumu”, tādējādi daudz organizācijas un institūcijas nevar izmantot dažādas iespējas, jo par tām neuzzina vai uzzina par vēlu.
- ir fragmentēta pieeja IAM ieviešanā, jo katra institūcija darbojas savā jomā, virza “savus” mērķus, tādējādi zūdot kopējam līdzsvarotam skatījumam un iespējai ieviest sistēmiskas pārmaiņas, kas ir IAM būtība;
- globālā līmenī ir ļoti daudz iniciatīvu un politikas aktivitāšu IAM jomā, taču to izsekošanai un ieviešanai, papildus resursu piesaistei, ir nepieciešams veikt pietiekamus resursus arī nacionālā līmenī;
- Latvijā ir daudz pozitīvu piemēru par IAM ieviešanu, taču to popularizēšanai starptautiski pieprasa apzinātu rīcību;
- Latvijā nepastāv formālas starpnozaru darba grupas, koalīcijas vai citi mehānismi, kas sekmētu jomas mērķtiecīgu un fokusētu attīstību, ieviešanas monitoringu.

ANO Ģenerālās asamblejas laikā tika organizēts blakuspasākums par nacionālo koalīciju un analogu starpnozaru institūciju stiprināšanu, kur piedalījās Vācijas, Somijas, Spānijas institūciju pārstāvji, **uzsverot šādu institūciju izveides nozīmīgumu**. Ir izveidots arī starptautiskais tīkls nacionālajām padomēm ilgtspējīgas attīstības jautājumos, kurā ir reģistrētas 55 valstis, tai skaitā, Lietuva un Igaunija.

Latvijā Ilgtspējīgas attīstības padomes funkcijas tika integrētas Nacionālajā attīstības padomē, kas pēc būtības atbilst labas pārvaldības principiem un politiku koordinācijas pieejai. Tomēr, kopš 2007.gada, kad datēti Ilgtspējīgas attīstības padomes pēdējie protokoli, ir notikušas sistēmiskas un saturiskas pārmaiņas arī valsts attīstības plānošanā.

Kā LAPAS jau ir uzsvērušas NVO papildziņojumā par IAM ieviešanu, šobrīd:

- Nacionālā attīstības padome ir neefektīva, jo tās darbība ir nonivelēta līdz Nacionālā attīstības plāna (NAP) tehniskai kooridnēšanai nevis diskusijām par valsts attīstību pēc būtības. Vienlaikus šādas diskusijas, piemēram, notiek NTSP, tai skaitā, ļoti plašā tēmu lokā, būtībā institucionalizējot šauru ekonomiskās attīstības paradigmu;
- ir ļoti augsts politisko lēmumu apjoms NAP ieviešanā, tādējādi ir nozīmīgs arī pastāvīgs monitorings politikas rezultātu sasniegšanai starpsektorāli;
- Saeimas Ilgtspējīgas attīstības komisijai ir zema iesaiste NAP uzraudzībā, tā tiek veikta fragmentāros un komisijai prioritāros jautājumos nevis pēc būtības;
- PKC atbild par IAM integrēšanu, taču sarpnozaru sadarbība tiek veidota neformāla, to vada pati institūcija, izvēloties, piemēram, organizācijas, kas tiks iekļautas NAP izstrādes darba grupās.

2018.gada rudenī LAPAS veica aptauju par koalīcijas izveidi IAM ieviešanā iesaistītajām pusēm, kas piedalījušās IAM pasākumos, un guva atbalstu šādas idejas īstenošanai.

2019.gada 31.oktobrī notika Starpnozaru koalīcijas Ilgtspējīgas attīstības mērķu ieviešanai dibināšanas pasākums, kurā piedalījās augstskolu, izglītības iestāžu, privātā, valsts un nevalstiskā sektora pārstāvji, jaunieši un eksperti. Pasākumā tika pausts atbalsts koalīcijas dibināšanai un apspriesta tās darbība.

Informācija par IAM ieviešanu Latvijā:

Latvijas ziņojums ANO 2018.gada jūlijā: <https://www.pkc.gov.lv/lv/LV-zinojums-ANO>

LAPAS papildus ziņojums Latvijas ziņojumam ANO: <http://lapas.lv/lv/musu-darbi/aktualie-projekti/iam-projekts/>

Labās prakses piemērs - LAPAS materiāls par IAM ieviešanu Latvijā (angļu valodā): http://lapas.lv/wp-content/uploads/2019/01/Annex_10.pdf

Labās prakses piemēri: LAPAS apkopojums, kā NVO, pārvaldes iestādes un uzņēmumi ievieš IAM - katram mērķim trīs stāsti <http://lapas.lv/lv/globalie-merki/>